

Ύμνος εις την Ελευθερίαν

- Ποίηση

Ύμνος εις την Ελευθερίαν

Ποίημα

(Οι δύο πρώτες στροφές αποτελούν τον Ελληνικό εθνικό ύμνο, ο οποίος χρησιμοποιείται και στην Κυπριακή Δημοκρατία.)

Διονύσιος Σολωμός

- Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψιτοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερή,σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψιτοῦ μὲ βία μετράει τὴν γῆ. Ἀπ' τὰ κόκαλα βγαλμένητῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά,καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθεριά! Ἐκεῖ μέσα ἑκατοικοῦσεσπικραμένη, ἐντροπαλή,κι ἓνα στόμα ἀκαρτεροῦσε,«ἔλα πάλι», νά σου πῆ.Ἄργειε νάλθη ἐκείνη ἡ μέρα,κι ἦταν ὅλα σιωπηλά,γιατί τὰ ἴσκιαζε ἡ φοβέρακαὶ τὰ πλάκωνε ἡ σκλαβιά.Δυστυχήσι! Παρηγορίαμόνη σοῦ ἔμενε νὰ λὲσπερασμένα μεγαλείακαὶ διηγώντας τα νὰ κλαῖς.Καὶ ἀκαρτέρει καὶ ἀκαρτέρειφιλελεύθερη λαλιά,ἓνα ἐκτύπαε τ' ἄλλο χερίἀπὸ τὴν ἀπελπισιά,Κι ἔλεες: «Πότε, ἂ, πότε βγάνωτὸ κεφάλι ἀπὸ τὸ ἔρμιές;».Καὶ ἀποκρίνοντο ἀπὸ πάνωκλάψες, ἄλυσες, φωνές.Τότε ἐσήκωνες τὸ βλέμμαμέσ στα κλάματα θολό,καὶ εἰς τὸ ροῦχο σου ἔσταζ' αἷμα,πλήθος αἷμα ἑλληνικό.Μὲ τὰ ροῦχα αἱματομέναξέρω ὅτι ἔβγαίνες κρυφὰνὰ γυρεύεις εἰς τὰ ξέναἄλλα χέρια δυνατά.Μοναχὴ τὸ δρόμο ἐπῆρες,ἔξανάλθες μοναχὴ·δὲν εἶν' εὐκολοὶ οἱ θύρεςἐὰν ἡ χρεῖα τὲς κουρταλῆ.Ἄλλός σοῦ ἔκλαψε εἰς τὰ στήθια,ἀλλ' ἀνάσασι καμμιά·ἄλλος σοῦ ἔταξε βοήθειακαὶ σὲ γέλασε φρικτά.Ἄλλοι, ὀϊμέ, στὴ συμφορὰ σουὸποῦ ἐχαίροντο πολὺ,«σύρε νὰ βρῆς τὰ παιδιὰ σου,σύρε», ἔλεγαν οἱ σκληροί.Φεύγει ὀπίσω τὸ ποδάρικαὶ ὀλογγόρο πατεῖτὴν πέτρα ἢ τὸ χορτάριτοῦ τὴ δόξα σοῦ ἐνθυμεῖ. Ταπεινότατὴ σου γέρνειτὴ τρισάθλια κεφαλὴ,σὰν πτωχοῦ ποῦ θυροδέρνεικι εἶναι βάρος του ἡ ζωὴ.Ναί, ἀλλὰ τώρα ἀντιπαλεύεικάθε τέκνο σου μὲ ὀρμὴ,ποῦ ἀκατάπαυστα γυρεύειτὴ νίκη ἢ τὴ θανῆ.Ἀπ' τὰ κόκαλα βγαλμένητῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά,καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθεριά!Μόλις εἶδε τὴν ὀρμὴ σουὸ οὐρανὸς ποῦ γιὰ τὸ ἔχθροῦσετὴ γῆ τὴ μητρικὴ σουἔτρεφ' ἄνθια καὶ καρπούς,ἐγαλήνεψε· καὶ ἐχύθεικαταχθόνια μιὰ βοή,καὶ τοῦ Ρήγα σοῦ ἀπεκρίθηπολεμὸκραχτὴ ἢ φωνή.Ὅλοι οἱ τόποι σου σ' ἐκράξανχαιρετώντας σὲ θερμά,καὶ τὰ στόματα ἐφώναξανὸσα αἰσθάνετο ἡ καρδιά.Ἐφώναξαν ὡς τ' ἀστέριτοῦ Ἰονίου καὶ τὰ νησιά,κι ἐσηκώσανε τὰ χερίαγιὰ νὰ δείξουνε χαρά,μ' ὅλον ποῦ ναι ἄλυσωμένοτὸ καθένα τεχνικά,καὶ εἰς τὸ μέτωπο γραμμμένοἔχει: «Φεύτρα Ἐλευθεριά».Γκαρδιακὰ χαροποιήθεικαὶ τοῦ Βάσιγκτον ἡ γῆ,καὶ τὰ σίδηρα ἐνθυμήθειτοῦ τὴν ἔδεναν κι αὐτὴ.Ἀπ' τὸν πύργο τοῦ φωνάζει,σὰ νὰ λέη σὲ χαιρετῶ,καὶ τὴ χήτη τοῦ τινάζειτὸ λιοντάρι τὸ Ἰσπανό.Ἐλαφιάσθη τῆς Ἀγγλίαςτὸ θηρίο, καὶ σέρνει εὐθὺςκατὰ τ' ἄκρα τῆς Ρουσίαςτὰ μουγκρίσματα τὸ ὀργῆς.Εἰς τὸ κίνημα τοῦ δείχνει,πὼς τὰ μέλη εἶν' δυνατά·καὶ στοῦ Αἰγαίου τὸ κύμα ρίχνειμιὰ σπιθόβολη ματιά.Σὲ ξανοίγει ἀπὸ τὰ νέφηκαὶ τὸ μάτι τοῦ Ἄετοῦ,ποῦ φτερὰ καὶ νύχια θρέφειμὲ τὰ σπλάχνα τοῦ Ἰταλοῦ·καὶ σ' ἐσὲ καταγυρμένο,γιατί πάντα σὲ μισεῖ,ἔκρωζ' ἔκρωζ' ὁ σκασμένος,νὰ σὲ βλάψῃ, ἂν ἢμπορῆ.Ἄλλο ἐσὺ δὲν συλλογιέσαιπάρεξ ποῦ θὰ πρωτοπαῖς·δὲν μιλεῖς καὶ δὲν κουνιέσαιστὲς βρισιὲς ὀποῦ ἀγρικᾶς·σὰν τὸ βράχο ὀποῦ ἀφήνεικάθε ἀκάθαρτο νερὸεἰς τὰ πόδια του νὰ χύνῃεὐκόλοσβηστον ἀφρό· ὀποῦ ἀφήνει ἀνεμοζάληκαὶ χαλάζι καὶ βροχὴνὰ τοῦ δένουν τὴ μεγάλη,τὴν αἰώνιαν κορυφὴ. Δυστυχία του, ὦ, δυστυχία του,ὀποιοανὸς θέλει βρεθεῖστοῦ μαχαίρι σου ἀποκάτουκαὶ σ' ἐκεῖνο ἀντισταθεῖ.Τὸ θηρίο π' ἀνανογιέταιπὼς τοῦ λείπουν τὰ μικρά,περιορίζεται, πετιέται,αἷμα ἀνθρώπινο διψᾷ·τρέχει, τρέχει ὅλα τὰ δάση,τὰ λαγκάδια, τὰ βουνά,κι ὅπου φθάσει, ὅπου περάσει,φρίκη, θάνατος, ἐρμιά·Ἐρμιά, θάνατος καὶ φρίκηὀπου ἐπέρασες κι ἐσύ·ξίφος ἔξω ἀπὸ τὴ θήκηπλέον ἀνδρειαν σου προξενεῖ. Ἰδοῦ, ἐμπρός σου ὁ τοῖχος στέκειτῆς ἀθλίας Τριπολιτοῦς·τώρα τρόμου ἀστροπελέκινὰ τῆς ρίψῃς πιθυμᾶς.Μεγαλόψυχο τὸ μάτιδείχνει πάντα ὀπὼς νικεῖ,κι ἂς εἶν' ἄρματα γεμάτηκαὶ πολέμιαν χλαυγὴ. Σοῦ προβαίνουνε καὶ τρίζονγιὰ νὰ ἰδῆς πὼς εἶν' πολλὰ·δὲν ἀκοῦς ποῦ φοβερίζουνἄνδρες μύριοι καὶ παιδιὰ; Λίγα μάτια, λίγα στόματαθά σας μείνουνε ἀνοιχτά·γιὰ νὰ κλαύσετε τὰ σώματαποῦ θὲ νὰ βρῆ ἢ συμφορὰ!Κατεβαίνουνε, καὶ ἀνάφτειτοῦ πολέμου ἀναλαμπῆ·τὸ τουφέκι ἀνάβει, ἀστράφτει,λάμπει, κόφτει τὸ σπαθί.Γιατί ἡ μάχη ἐστάθει ὀλίγη;Λίγα

τὰ αἵματα γιατί; Τὸν ἐχθρὸ θωρῶ νὰ φύγηκαὶ σὸ κάστρο ν' ἀνεβεῖ. Μέτρα! Εἶν' ἄπειροι οἱ φευγάτοι, ὁποῦ φεύγοντας δειλιοῦν-τὰ λαβώματα στὴν πλάτηδέχοντ', ὥστε ν' ἀνεβοῦν. Ἐκεῖ μέσα ἀκαρτερεῖτετὴν ἀφεύγατη φθορά-νά, σὰς φθάνει· ἀποκριθεῖτεστῆς νυκτὸς τῆ σκοτεινιά! Ἀποκρίνονται καὶ ἡ μάχηῆτος ἀρχίζει, ὁποῦ μακριὰἀπὸ ράχη ἐκεῖ σὲ ράχηἀντιβούιζε φοβερά. Ἀκούω κούφια τὰ τουφέκια, ἀκούω σμίξιμο σπαθιῶν, ἀκούω ξύλα, ἀκούω πελέκια, ἀκούω τριξίμο δοντιῶν. Ἄ, τί νύκτα ἦταν ἐκείνηπου τὴν τρέμει ὁ λογιμός! Ἄλλος ὕπνος δὲν ἐγίνειπάρεξ θάνατου πικρός. Τῆς σκηνῆς ἡ ὥρα, ὁ τόπος, οἱ κραυγές, ἡ ταραχή, ὁ σκληρόψυχος ὁ τρόποςτοῦ πολέμου, καὶ οἱ καπνοί, καὶ οἱ βροντὲς καὶ τὸ σκοτάδιὸποῦ ἀντίσκοφετε ἡ φωτιά, ἐπαράσταιναι τὸν Ἄ.δηπου ἀκαρτέρειε τὰ σκυλιά· Τ' ἀκαρτέρειε. Ἐφαῖνον ἴσκιαιἀναρίθμητοι, γυμνοί, κόρες, γέροντες, νεανίσκοι, βρέφη ἀκόμη εἰς τὸ βυζί. Ὅλη μαύρη μυρμηγκιάζει, μαύρη ἡ ἐντάφια συντροφιά, σὰν τὸ ροῦχο ὁποῦ σκεπάζειτὰ κρεβάτια τὰ στερνά. Τόσοι, τόσοι ἀνταμωμένοιἐπετιοῦντο ἀπὸ τῆ γῆ, ὅσοι εἶν' ἄδικα σφαγμένοιἀπὸ τούρκικην ὀργή. Τόσα πέφτουνε τὰ θερι-σμένα ἀστάχια εἰς τοὺς ἀγρούς· σχεδὸν ὅλα ἐκεῖα τὰ μέρηἐσκεπάζοντο ἀπ' αὐτούς. Θαμποφέγγει κανέν' ἄστρο, καὶ ἀναδεύοντο μαζί, ἀνεβαίνοντας τὸ κάστρομὲ νεκρώσιμη σιωπή. Ἔτσι χάμου εἰς τὴν πεδιάδα, μὲς σὸ δάσος τὸ πυκνὸ, ὅταν στέλνει μίαν ἀχνάδαμισοφέγγαρο χλωμό, Ἐὰν οἱ ἄνεμοι μὲς στ' ἄδειατὰ κλαδιά μουγκοφυσοῦν, σειοῦνται, σειοῦνται τὰ μαυράδια, ὁποῦ οἱ κλώνοι ἀντικτυποῦν. Μὲ τὰ μάτια τοὺς γυρεύουνὸπου εἶν' αἵματα πηχτά, καὶ μὲς στὰ αἵματα χορεύουνμὲ βρυχίσματα βραχνά· καὶ χορεύοντας μανίζουνοις τοὺς Ἕλληνες κοντά, καὶ τὰ στήθια τοὺς ἐγγίζουνομὲ τὰ χέρια τὰ ψυχρά. Ἐκεῖ τὸ ἔγγισμα πηγαίνειβαθειὰ μὲς στὰ σωθικά, ὅθεν ὅλη ἡ λύπη βγαίνει, καὶ ἄκρα αἰσθάνονται ἀσπλαχνιά. Τότε αὐξαίνει τοῦ πολέμουὸ χορὸς τρομακτικά, σὰν τὸ σκόρπισμα τοῦ ἀνέμουστοῦ πελάου τῆ μοναξιά. Κτυποῦν ὄλοι ἀπάνου κάτου· κάθε κτύπημα ποῦ ἐβγεῖῖναι κτύπημα θανάτουχώρις νὰ δευτερωθῆ. Κάθε σῶμα ἰδρώνει, ρέει· λὲς κι ἐκεῖθενε ἡ ψυχὴἀπ' τὸ μίσος ποῦ τὴν καίειπολεμαίε νὰ πεταχθῆ. Τῆς καρδίας κτυπίες βροντᾶνεμὲς στὰ στήθια τους ἀργά, καὶ τὰ χέρια ὅπου χουμᾶνεπερισσότερο εἶν' γοργά. Οὐρανὸς γι' αὐτούς δὲν εἶναι, οὐδὲ πέλαγο, οὐδὲ γῆ· γι' αὐτούς ὅλους τὸ πᾶν εἶναιμαζωμένο ἀντάμα ἐκεῖ. Τόση ἡ μάνητα κι ἡ ζάλη, ποῦ στοχάζεσαι μὴ πὼςἀπὸ μία μεριά καὶ ἀπ' ἄλληδὲν εἶναι ἓνας ζωντανός. Κοιτᾶ χέρια ἀπελπισμέναπὼς θερίζουνε ζωές! Χάμου πέφτουνε κοιμέναχέρια, πόδια, κεφαλές, καὶ παλάσκες καὶ σπαθίαμὲ ὄλοσκόρπιστα μυαλά, καὶ μὲ ὄλοσχιστα κρανία, σωθικά λαχταριστά. Προσοχὴ καμιά δὲν κἀνεικανεῖς, ὄχι, εἰς τῆ σφαγῆ· πᾶνε πάντα ἐμπρός. Ὡ, φθάνει, φθάνει· ἔως πότε οἱ σκοτωμοί; Ποιὸς ἀφήνει ἐκεῖ τὸν τόπο, πᾶρεξ ὅταν ξαπλωθεῖ; Δὲν αἰσθάνονται τὸν κόποκαὶ λὲς κι εἶναι εἰς τὴν ἀρχή. Ὀλιγόστευαν οἱ σκύλοι, καὶ «Ἄλλά», ἐφώναζαν, «Ἄλλά», καὶ τῶν Χριστιανῶν τὰ χεῖλη«φωτιά», ἐφώναζαν, «φωτιά». Λιονταρόψυχα, ἐκτυπιοῦντο, πάντα ἐφώναζαν «φωτιά», καὶ οἱ μισοὶ κατασκορπιοῦντο, πάντα σκούζοντας «Ἄλλά». Παντοῦ φόβος καὶ τρομάρακαὶ φωνές καὶ στεναγμοί· παντοῦ κλάψα, παντοῦ ἀντάρα, καὶ παντοῦ ξεψυχιμοί. Ἦταν τόσοι! Πλέον τὸ βόλιεις τ' αὐτιά δὲν τοὺς λαλεῖ. Ὅλοι χάμου ἐκείοντ' ὄλοιεις τὴν τέταρτην αὐγῆ. Σὰν ποτάμι τὸ αἷμα ἐγίνηκαὶ κυλάει στῆ λαγκαδιά, καὶ τὸ ἀθῶο χόρτο πίνειαἷμα ἀντὶς γιὰ τῆ δροσιά. Τῆς αὐγῆς δροσάτο ἀέρι, δὲν φουσᾶς τώρα ἐσὺ πλιόστῶν ψευδόπιστων τὸ ἀστέρι· φῦσα, φῦσα εἰς τὸ ΣΤΑΥΡΟ! Ἄπ' τὰ κόκαλα βγαλμένητων Ἑλλήνων τὰ ἱερά, καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη, χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθερία! Τῆς Κορίνθου ἰδοῦ καὶ οἱ κάμποι· δὲν λάμπ' ἥλιος μοναχάεις τοὺς πλάτανους, δὲν λάμπειεις τ' ἀμπέλια, εἰς τὰ νερά. Εἰς τὸν ἡσυχον αἰθέρατώρα ἀθῶα δὲν ἀντηχεῖτὰ λαλήματα ἢ φλογέρα, τὰ βελάσματα τὸ ἀρνί. Τρέχουν ἄρματα χιλιάδεςσὰν τὸ κύμα εἰς τὸ γιालό, ἀλλ' οἱ ἀνδρεῖοι παλληκαράδεςδὲν ψηφοῦν τὸν ἀριθμὸ. Ὡ τρακόσιοι, σηκωθεῖτεκαὶ ξανάλθετε σέ μας· τὰ παιδιά σας θέλ' ἰδεῖτεπόσο μοιάζουνε μὲ σας. Ὅλοι ἐκεῖνοι τὰ φοβοῦνταικαὶ μὲ πάτημα τυφλὸεις τὴν Κόρινθο ἀποκλειοῦνταικι ὄλοι χάνονται ἀπ' ἐδῶ. Στέλνει ὁ ἄγγελος τοῦ ὀλέθρουπεινά καὶ θανατικὸ, ποῦ μὲ σῆμα ἐνὸς σκελέθρουπερπατοῦν ἀντάμα οἱ δύο· καὶ πεσμένα εἰς τὰ χορτάριαἀπεθαίνανε παντοῦτὰ θλιμμένα ἀπομεινάριατῆς φυγῆς καὶ τοῦ χαμοῦ. Κι ἐσὺ ἀθάνατη, ἐσὺ θεία, ποῦ ὅτι θέλεις ἢμπορεῖς, εἰς τὸν κάμπο, Ἐλευθερία, ματωμένη περπατεῖς. Στῆ σκιά χεροπιασμένες, στῆ σκιά βλέπω κι ἐγὼκρινὸδάχτυλες παρθένεςὸποῦ κάνουνε χορό. Στὸ χορὸ γλυκογυρίζουνὼραία μάτια ἐρωτικά, καὶ εἰς τὴν αὔρα κυματίζουνμαῦρα, ὀλόχρυσα μαλλιά. Ἡ ψυχὴ μου ἀναγαλλιάζειπὼς ὁ κόρφος καθεμιᾶςγλυκοβύζαστο ετοιμάζειγᾶλα ἀνδρείας κι ἐλευθερίας. Μὲς στὰ χόρτα, τὰ λουλούδια, τὸ ποτήρι δὲν βαστῶ· φιλελεύθερα τραγούδιασὰν τὸν Πίνδαρο ἐκφωνῶ. Ἄπ' τὰ κόκαλα

βγαλμένητων Ἑλλήνων τὰ ἱερά,καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθερία!Πῆγες εἰς τὸ Μεσολόγγιτὴν ἡμέρα τοῦ Χριστοῦ,μέρα ποῦ ἄνθισαν οἱ λόγγοιγιά τὸ τέκνο τοῦ Θεοῦ.Σοῦ ἴθε ἐμπρὸς λαμποκοπώντας Ἐρησεία μ' ἕνα σταυρό,καὶ τὸ δάκτυλο κινώντας ποῦ ἀνεῖ τὸν οὐρανό,«σ' αὐτό», ἐφώνησε, «τὸ χῶμαστάσου ὀλόρθη, Ἐλευθερία!».Καὶ φιλώντας σου τὸ στόμαπαίνει μὲς στὴν ἐκκλησιά.Εἰς τὴν τράπεζα σιμώνει,καὶ τὸ σύγγεφο τὸ ἀχνόγύρω γύρω τῆς πυκνώνειποῦ σκορπάει τὸ θυμιατό.Ἀγρικαίει τὴν ψαλωδιάδοποῦ ἐδίδαξεν αὐτὴ·βλέπει τὴ φωταγωγίαστοὺς Ἁγίους ἐμπρὸς χυτὴ.Ποιοὶ εἶν' αὐτοὶ ποῦ πλησιάζουνμὲ πολλὴ ποδοβολή,κι ἄρματα', ἄρματα ταραάζουν;Ἐπετάχτηκες ἐσὺ!Ἄ, τὸ φῶς ποῦ σὲ στολίζει,σὰν ἡλίου φεγγοβολῆ,καὶ μακρίθεν σπινθηρίζει,δὲν εἶναι, ὄχι, ἀπὸ τὴ γῆ.Λάμπιν ἔχει ὄλη φλογώδηχειλος, μέτωπο, ὀφθαλμός,φῶς τὸ χέρι, φῶς τὸ πόδι,κι ὅλα γύρω σου εἶναι φῶς.Τὸ σπαθί σου ἀντισκῶνεις,τρία πατήματα πατᾶς,σὰν τὸν πύργο μεγαλώνεις,κι εἰς τὸ τέταρτο κτυπᾶς.Μὲ φωνὴ ποῦ καταπειθεῖπροχωρώντας ὀμιλεῖς:«Σήμερ', ἄπιστοι, ἐγεννήθη,ναί, τοῦ κόσμου ὁ Λυτρωτής.Αὐτὸς λέγει, ἀφοκρασθεῖτε«Ἐγὼ εἶμι' Ἄλφα, Ὡμέγα ἐγὼ-πέστε, ποῦ θ' ἀποκρυφθεῖτεεσεῖς ὅλοι, ἂν ὀργισθῶ;Φλόγα ἀκοίμητὴν σας βρέχω,πού, μ' αὐτὴν ἂν συγκριθῆκείνη ἢ κάτω ὀποῦ σας ἔχω,σὰν δροσιὰ θέλει βρεθεῖ.Κατατρώγει, ὡσὰν τὴ σχίζα,τόπους ἄμετρα ὑψηλούς,χῶρες, ὄρη ἀπὸ τὴ ρίζα,ζῶα καὶ δέντρα καὶ θνητούς.Καὶ τὸ πᾶν τὸ κατακαίει,καὶ δὲν σώζεται πνοή,πάρεξ τοῦ ἄνεμου ποῦ πνέειμὲς στὴ στάχτη τὴ λεπτή»».Κάποιος ἤθελε ἐρωτήσῃ τοῦ θυμοῦ τοῦ εἶσ' ἀδελφή;Ποιὸς εἶν' ἄξιος νὰ νικήσῃ μὲ σὲ νὰ μετρηθῇ;Ἡ γῆ αἰσθάνεται τὴν τόσητοῦ χεριοῦ σου ἀνδραγαθία,ποῦ ὄλην θέλει θανατώσῃ τὴ μισόχρηστη σπορά.Τὴν αἰσθάνονται καὶ ἀφρίζουντὰ νερά, καὶ τ' ἀγρικῶδυνατὰ νὰ μουρμουρίζουνσὰν ρυάζετο θηριό.Κακορίζικοι, ποῦ πᾶτετοῦ Ἀχελώου μὲς στὴ ροῆκαὶ πιδέξια πολεμᾶτεἀπὸ τὴν καταδρομὴν ἀποφύγετε; Τὸ κύμαἐγινε ὄλο φουσκωτό-ἐκεῖ εὐρήκατε τὸ μνημαπρὶν νὰ εὐρεῖτε ἀφανισμό.Βλασφημᾶει, σκούζει, μουγκρίζεικάθε λάρυγγας ἐχθροῦ,καὶ τὸ ρεῦμα γαργαρίζειτὲς βλασφήμιες τοῦ θυμοῦ.Σφαλερὰ τετραποδίζουμπλήθος ἄλογα, καὶ ὀρθάτρομασμένα χλιμιντρίζουνκαὶ πατοῦν εἰς τὰ κορμιά.Ποιὸς στὸ σύντροφο ἀπλώνειχέρι, ὡσὰν νὰ βοηθηθῇ-ποιὸς τὴ σάρκα τοῦ δαγκώνειὀσο ποῦ νὰ νεκρωθῇ.Κεφαλὲς ἀπελπισμένους,μὲ τὰ μάτια πεταχτά,κατὰ τ' ἄστρα σηκωμένουςγιά τὴν ὕστερη φορά.Σβίεται -αὐξάνοντας ἢ πρῶτητοῦ Ἀχελώου νεροσυρμῆ-τὸ χλιμίντρισμα καὶ οἱ κρότοικαὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ γογγυμοί."Ἐτσι ν' ἄκουα νὰ βουίξῃτὸν βαθὺν Ὠκεανό,καὶ στὸ κύμα του νὰ πνίξῃκάθε σπέρμα ἀγαρηνό!Καὶ ἐκεῖ ποῦ 'ναὶ ἡ Ἁγία Σοφίαμὲς στοὺς λόφους τοὺς ἐπτὰ,ὄλα τ' ἄψυχα κορμιά,βραχοσύντριφτα, γυμνά,σωριασμένα νὰ τὰ σπρώξῃ κατὰρα τοῦ Θεοῦ,κι ἀπ' ἐκεῖ νὰ τὰ μαζώξῃ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Φεγγαριοῦ.Κάθε πέτρα μνημα ἄς γένει,κι ἡ Ἐρησεία κι ἡ Ἐλευθερίαμ' ἄργὸ πάθημα ἄς πηγαίνεμεταξὺ τους καὶ ἄς μετρά."Ἐνα λείψανο ἀνεβαίνειτενωτό, πιστομητό,κι ἄλλο ξάφνου κατεβαίνεικαὶ δὲν φαίνεται, καὶ πλιόκαὶ χειρότερα ἀγριεὐεκαὶ φουσκώνει ὁ ποταμός-πάντα, πάντα περισσεύει-πολὺ φλοῖσβισμα καὶ ἀφρός.Ἄ, γιατί δὲν ἔχω τῶρατὴ φωνὴ τοῦ Μωυσῆ;Μεγαλόφωνα τὴν ὄραδοποῦ ἐσβιοῦντο οἱ μισητοί,τὸ Θεὸν εὐχαριστοῦσεστοῦ πελάου τὴ λύσσα ἐμπρὸς,καὶ τὰ λόγια ἠχολογοῦσεἀναριθμητος λαός.Ἀκλουθάει τὴν ἀρμονίατῆ ἀδελφῆ τοῦ Ἀαρῶν,ἢ προφήτισσα Μαρία,μ' ἕνα τύμπανο τερπνόνκαὶ πηδοῦν ὄλες οἱ κόρεςμὲ τσ' ἀγκάλες ἀνοικτές,τραγουδώντας, ἀνθοφόρες,μὲ τὰ τύμπανα κι ἐκεῖες.Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόφιτοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερή,σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψιποῦ μὲ βία μετράει τὴ γῆ.Εἰς αὐτὴν, εἶν' ἔξακουσμένο,δὲν νικίεσαι ἐσὺ ποτέ-ὄμως, ὄχι, δὲν εἶν' ἔξνοκαὶ τὸ πέλαγο γιά σέ.Τὸ στοιχεῖον αὐτὸ ξαπλώνεικύματ' ἄπειρα εἰς τὴ γῆ,μὲ τὰ ὀποῖα τὴν περιζώνει,κι εἶναι εἰκόνα σου λαμπρή.Μὲ βρυχίσματα σαλεύειποῦ τρομάζει ἢ ἀκοή-κάθε ξύλο κινδυνεύεικαὶ λιμνιώνα ἀναζητεῖ.Φαίνεται' ἔπειτα ἢ γαλήνηκαὶ τὸ λάμπιμο τοῦ ἡλιοῦ,καὶ τὰ χρώματα ἀναδίνειτοῦ γλαυκότατου οὐρανοῦ.Δὲν νικίεσαι, εἶν' ἔξακουσμένο,στὴν ξηρὰν ἐσὺ ποτέ-ὄμως ὄχι δὲν εἶν' ἔξνοκαὶ τὸ πέλαγο γιά σέ.Περνοῦν ἄπειρα τὰ ξάρτια,καὶ σὰν λόγγοι στριμωχτάτὰ τρεχούμενα κατάρτια,τὰ ὀλοφούσκωτα πανιά.Σὺ τὲς δύνამές σου σπρώχνεις,καὶ ἀγκαλὰ δὲν εἶν' πολλές,πολεμώντας, ἄλλα διώχνεις,ἄλλα παίρνεις, ἄλλα καίς.Μ' ἐπιθυμία νὰ τηράξῃςδυσὸ μεγάλα σὲ θωρῶ,καὶ θανάσιμον τινάζειςἐναντίον τοὺς κεραυνό.Πιάνει, αὐξάνει, κοκκινίζει,καὶ σηκώνει μιὰ βροντή,καὶ τὸ πέλαο χρωματίζειμὲ αἱματόχροη βαφή.Πνίγοντ' ὄλοι οἱ πολεμάρχοικαὶ δὲν μνέσκει ἕνα κορμί-χαίρου, σκιά τοῦ Πατριάρχῃ,ποῦ σὲ πέταξαν ἐκεῖ.Ἐκρυφόσιμυαν οἱ φίλοιμὲ τσ' ἐχθρούς τους τὴ Λαμπρή,καὶ τοὺς ἔτρεμαν τὰ χεῖληδίνοντάς τα εἰς τὸ φιλί.Κειες τὲς δάφνες ποῦ ἐσκορπίστετῶρα πλέον δὲν τὲς πατεῖ,καὶ τὸ χέρι ὀποῦ

ἐφιλιππεπλέον, ἄ, πλέον δὲν εὐλογεῖ. Ὅλοι κλαψτε· ἀποθαμένοσὸ ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας· κλάψτε, κλάψτε· κρεμασμένοσὸσάν νὰ 'τανε φονιάς! Ἐχει δ'ἀνάνοικτο τὸ στόμαπ' ὄρες πρῶτα εἶχε γευθεῖτ' Ἅγιον Αἷμα, τ' Ἅγιον Σῶμα· λὲς πὼς θὲ νὰ ξαναβγῆῃ κατάρρα πού εἶχε ἀφήσει, λίγο πρὶν νὰ ἀδικηθῆ, εἰς ὅποιον δὲν πολεμήσεικαὶ ἤμπορεῖ νὰ πολεμῆ. Τὴν ἀκούω, βροντάει, δὲν παύειεις τὸ πέλαγο, εἰς τὴ γῆ, καὶ μουγκρίζοντας ἀνάβειτὴν αἰώνιαν ἀστραπή. Ἡ καρδιά συχνοσπαράζει. Πλὴν τί βλέπω; Σοβαράνὰ σωπάσω μὲ προστάζειμὲ τὸ δάκτυλο ἢ θεά. Κοιτάει γύρω εἰς τὴν Εὐρώπητρεῖς φορὲς μ' ἀνησυχία· προσηλώνεται κατόπιστὴν Ἑλλάδα, καὶ ἀρχινά: «Παλληκάρια μου, οἱ πολέμοιγια σὰς ὄλοι εἶναι χαρά, καὶ τὸ γόνα σὰς δὲν τρέμειστοὺς κινδύνους ἐμπροστά. Ἀπ' ἐσᾶς ἀπομακραινεικάθε δύναμη ἐχθρική, ἀλλὰ ἀνίκητη μιὰ μένειποὺ τὲς δάφνες σὰς μαδεῖ. Μία, πού ὄταν ὡσάν λύκοιξαναρχόστενε ζεστοί, κουρασμένοι ἀπὸ τὴ νίκη, ἄχ, τὸ νοῦ σᾶς τυραννεῖ. Ἡ Διχόνοια πού βαστάειἐνα σκῆπτρο ἢ δολερῆκαθενὸς χαμογελάει, «πάρ' το», λέγοντας, «καὶ σῦ». Κειο τὸ σκῆπτρο πού σὰς δείχνειἔχει ἀλήθεια ὠραία θωριά· μὴν τὸ πιάστε, γιατί ρίχνειεἰσὲ δάκρυα θλιβερά. Ἀπὸ στόμα ὁποῦ φθονάει, παλληκάρια, ἄς μὴν πωθεῖ, πὼς τὸ χέρι σὰς κτυπάειτοῦ ἀδελφοῦ τὴν κεφαλή. Μὴν εἰποῦν στὸ στοχασμὸ τουςτὰ ξένα ἔθνη ἀληθινά: «Ἐὰν μισοῦνται ἀνάμεσὸ τουςδὲν τοὺς πρέπει ἐλευθερία». Τέτοια ἀφήστενε φροντίδα· ὄλο τὸ αἷμα ὁποῦ χυθεῖγια θρησκεία καὶ για πατρίδαὁμοιαν ἔχει τὴν τιμή. Στὸ αἷμα αὐτό, πού δὲν πονεῖτεγια πατρίδα, για θρησκεία, σᾶς ὀρκίζω, ἀγκαλιοθεῖτεσάν ἀδέλφια γκαρδιακά. Πόσο λείπει, στοχασθεῖτε, πόσο ἀκόμη νὰ παρθῆ· πάντα ἢ νίκη, ἂν ἐνωθῆτε, πάντα ἐσᾶς θ' ἀκολουθεῖ. Ὡ ἀκουσμένοι εἰς τὴν ἀνδρεία, καταστήστε ἕνα Σταυρόκαὶ φωνάξτε με μία: «Βασιλεῖς, κοιτάξτ' ἐδῶ! Τὸ σημεῖον πού προσκυνᾶτεεἶναι τοῦτο, καὶ γι' αὐτὸματωμένους μας κοιτᾶτεστὸν ἀγῶνα τὸ σκληρό. Ἀκατάπαυστα τὸ βρίζοντὰ σκυλιὰ καὶ τὸ πατοῦνκαὶ τὰ τέκνα τοῦ ἀφανίζον, καὶ τὴν πίστι ἀναγελοῦν. Ἐξ αἰτίας τοῦ ἐσπάρθη, ἐχάθηαἷμα ἀθῶο χριστιανικό, πού φωνάζει ἀπὸ τὰ βάθητῆς νυκτός: Νὰ ἐκδικηθῶ. Δὲν ἀκοῦτε, ἐσεῖς εἰκόνεςτοῦ Θεοῦ, τέτοια φωνή; Τώρα ἐπέρασαν αἰῶνεςκαὶ δὲν ἔπαυσε στιγμή. Δὲν ἀκοῦτε; Εἰς κάθε μέροςὸσάν τοῦ Ἄβελ καταβοᾶ· δὲν εἶν' φύσημα τοῦ ἀέροςπού σφυρίζει εἰς τὰ μαλλιά. Τί θὰ κάμετε; Θ' ἀφῆστενὰ ἀποκτήσωμεν ἐμεῖςλευθερίαν, ἢ θὰ τὴν λύστεἐξ αἰτίας πολιτικῆς; Τοῦτο ἀνίσως μελετᾶτεἰδοῦ ἐμπρός σας τὸν Σταυρό: Βασιλεῖς, ἐλάτε, ἐλάτε, καὶ κτυπήσετε κι ἐδῶ!»

Πηγές άρθρων και Συνεισφέροντες

Ύμνος εις την Ελευθερίαν Πηγή: <http://el.wikisource.org/w/index.php?oldid=32111> Συνεισφέροντες: AndreasJS, Dada, Geraki, Kahusi, Kalogeropoulos, Lucinos, ThomasV, Αναστάσιος, 7 ανώνυμες επεξεργασίες

Άδεια

Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported
<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>
